

FREDRIKSTAD KOMMUNE

Plan for kvalitet i barnehagen

2023-2027

VEDTATT I OPPVEKSTUTVALGET 26.10.22

Innhold

Forord	3
En plan for utvikling	4
Prinsipper og verdier i oppveksttjenestene	6
Innledning	7
Felles forståelse som forutsetning for å utvikle kvalitet	8
Felles verdigrunnlag som forutsetning for å utvikle kvalitet	9
Lærende organisasjon som forutsetning for å utvikle kvalitet	10
Kvalitet i barnehagen	11
Innledning	12
Barnehagens verdigrunnlag, formål og innhold	13
Prioriterte utviklingsområder	15
Tiltak for måloppnåelse	18
Støtte, styre og følge opp	21

VEDLEGG

1. Vedlegg: Laget rundt barnet

Forord

«Gode oppvekstforhold og en bærekraftig samfunnsutvikling forutsetter kvalitetsmessig gode tjenester, preget av helhet og sammenheng» står det i Kommunedelplan oppvekst (heretter kalt Oppvekstplanen).

For å oppnå dette er denne planen og dette planarbeidet litt annerledes innrettet enn tidligere. Medvirkningen i planarbeidet har hatt som hovedfokus hva som skal til for at planen skal være nyttig for praksisfeltet. Det betyr at vi i arbeid med planen har vært opptatt av å ta utgangspunkt i hvor vi står i dag, og hva som skal til for at vi utvikler tjenestene i riktig retning. Vi har tro på at denne måten å drive planarbeid og utforme planer på, i større grad tar kompleksiteten i feltet og kunnskap om utvikling og endring på alvor. Da blir også planene et bedre verktøy for utviklingsarbeidet.

Plan for kvalitet i barnehage består av to deler og bør ses i sammenheng med Plan for kvalitet i skole og SFO og Plan for kvalitet i barne- og familietjenestene. Den første delen i denne planen er en fellesdel, som er

lik for alle ansatte i oppveksttjenestene. Den presenterer et overordnet rammeverk for et utviklingsarbeid med mål om å skape felles forståelse, og grunnlag for helhet og sammenheng på tvers av etater og virksomheter. Del to beskriver etatsspesifikke oppgaver, mål og prioriterte utviklingsområder.

Kvalitet i oppveksttjenestene er avhengig av at vi har en felles forståelse av hva vi skal oppnå, både innenfor egen virksomhet, etat og seksjon, at vi har en felles forståelse av at vi er avhengige av hverandre og at vi sammen må finne ut hvordan vi når målene.

Vi vil at Fredrikstad skal være et trygt og godt sted å vokse opp, med likeverdige tilbud og muligheter. Alle barn og unge skal sikres muligheter for læring, trivsel og deltakelse.

Oppvekstplanen 2021-2032

En plan for utvikling

Oppvekstplanen gjelder for perioden 2021 til 2032. Den angir mål, retning og fokus for oppvekstfeltet i et langsiktig perspektiv. Plan for kvalitet i barnehage viser hva som skal prioriteres i den kommende fireårsperioden, slik at vi på sikt kan nå de langsiktige målene i Oppvekstplanen.

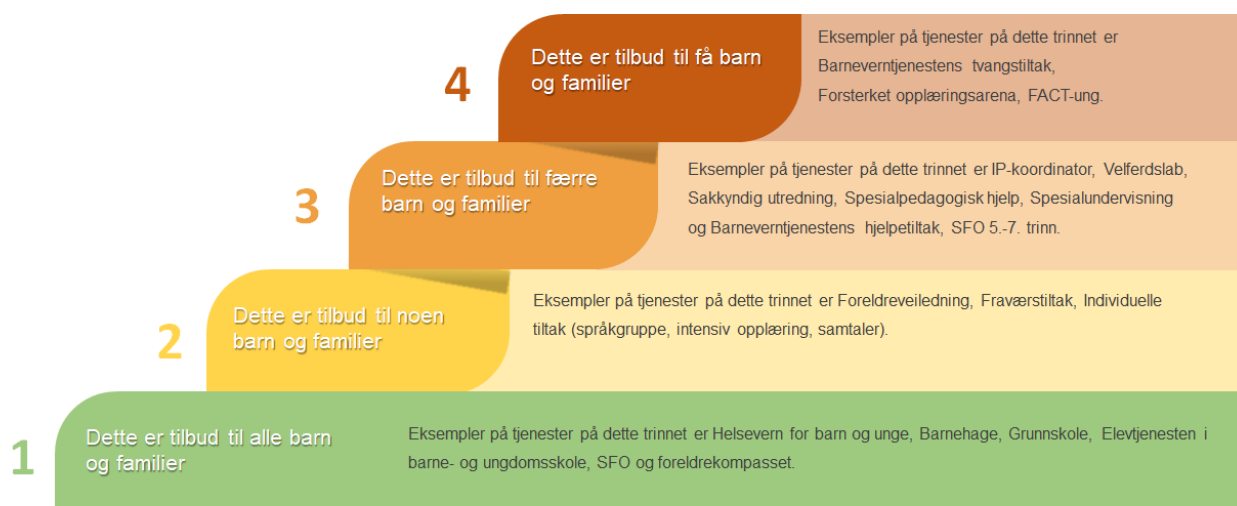
De ulike tjenesteområdene i oppvekstsektoren har mye til felles, men det er også flere ting som er ulikt. Oppvekst som forvaltningsområde består av flere sektordepartementer og direktorater. Dette innebærer tjenesteytere med forskjellig politisk oppdrag, historie, kompetanse og kultur. Det fører til at seksjonen samlet sett får mange ulike signaler å forholde seg til. Dersom de ulike statlige styringssignalene skal bidra til helhet og sammenheng kreves det aktiv samordning og lokal tilpasning.

Det er flere statlige styringssignaler som legger føringer for det endrings- og utviklingsarbeidet som er nødvendig å gjøre i kommunen. Noe av det mest sentrale er oppvekstreformen. En av oppvekstreformens målsettinger er at kommunene skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging, og at hjelpen skal bli bedre tilpasset barn og familiers behov. Dette er i hovedsak sammenfallende med intensjonene bak Meld. St. 6 (2019-2020) Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO. Denne sier at det er et overordnet mål å videreutvikle kvaliteten i barnehager og skoler, slik at alle barn og elever får lære, mestre og utvikle seg i inkluderende fellesskap. Bedre kvalitet på det ordinære tilbudet kan gi mindre behov for særskilte ordninger for enkeltbarn.

Andre statlige styringssignaler som er særlig relevante for dette arbeidet:

- [Oppvekstreformen \(2022\)](#)
- [Meld. St. 6 Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO \(2019-2020\)](#)
- [Forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver \(2017\)](#)
- [Nytt kapittel 8 i barnehageloven: Psykososialt barnehagemiljø \(2021\)](#)
- [Læreplanverket for kunnskapsløftet \(2020\)](#)
- [Rammeplan for SFO \(2021\)](#)
- [Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis \(2022\)](#)
- [Nasjonale anbefalinger og råd for helsestasjon og skolehelsetjenesten](#)
- [Prop. 100L Endringer i velferdstjenestelovgivningen \(samarbeid. Samordning og barnekoordinator\) \(2022\)](#)
- [Nasjonal veileder: Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier \(2022\)](#)

Disse overordnede styringssignalene er videre i tråd med seksjonens modell for tjenester og tjenesteutvikling, «tiltakstrappa» (se figur 1). Målet er å flytte tyngden av tjenester fra toppen av «trappa» til at hovedtyngden av tjenester ligger i bunnen av den.

Figur 1: Tiltaksstrappa illustrerer tjenester på ulike nivåer, fra de tilbud som gjelder for alle barn og familier til de tilbud som gjelder for de få. Denne benyttes i arbeidet med å vri tjenestene til tidlig innsats i tråd med sosial og økonomisk bærekraft.

Fredrikstad kommune har flere overordnede strategier som naturlig ligger til grunn for tjenesteutvikling. Ett av de mest sentrale dokumentene er arbeidsgiverstrategien (Arbeidsgiverstrategi fram mot 2030). Her fremheves viktigheten av å bli en lærende organisasjon. I tillegg er Ledelsesprogram for Fredrikstad kommune 2021-2025 sentralt. Her tydeliggjøres oppgaver, kompetanse og forventninger til ledere. Dette skal igjen følges opp gjennom lederavtaler og ledersamtaler og vil være sentralt i alt større utviklingsarbeid.

De nevnte styringssignalene, overordnede kommunale føringer, den ønskede tjenesteutviklingen i seksjonen, sammen med Oppvekstplanens fire prinsipper anses som forutsetninger for å lykkes med målet om en god oppvekst for alle barn. For at planene skal være virksomme for oss er det avgjørende at vi finner likheter og sammenhenger, slik at det som ser ut som et utall styringssignaler samordnes, forstås

og prioriteres lokalt. For at vi skal kunne finne sammenhenger og likheter er det behov for å utvikle en felles forståelse, både for hverandres tjenesteområder, men også for at alle har en forpliktelse i overordnede målsettinger om å gi alle barn en god oppvekst. Det betyr at tjenester og etater i større grad må forplikte seg til å bidra aktivt til å nå målsettinger som tradisjonelt ligger utenfor eget tjenesteområde. Denne forståelsen er nødvendig for å skape helhet og sammenheng i tjenestetilbudet.

I denne planperioden vil seksjon for utdanning og oppvekst fortsette og videreutvikle samarbeidet med andre seksjoner, etater og virksomheter i kommunen og aktører utenfor kommunen, men vi vil ha et hovedfokus på internt utviklingsarbeid. Det interne utviklingsarbeidet anses som en viktig grunnpilar også for videre samarbeid med andre.

Prinsipper og verdier i oppveksttjenestene

Tenk deg at seksjon UO er ett lag.
Dette laget har ett formål; at *alle* barn og unge i Fredrikstad skal ha en så god oppvekst som mulig, og et så godt utgangspunkt for voksenlivet som mulig.

Hvis *alle* unge i Fredrikstad fullfører videregående opplæring med fagbrev, grunnleggende kompetansebevis eller studiekompetanse, da vet vi at vi i det minste har lyktes med å gi dem et godt utgangspunkt.

Hvordan bør vi innrette arbeidet hvis det er dette vi skal oppnå, *sammen*? Hva vet vi om årsakssammenhenger, risiko- og beskyttelsesfaktorer og utforming av tiltak som får betydning for hvordan vi bør jobbe, *sammen*?

Vi leverer alle enkelttjenester som bidrar til å ta oss mot målet, men er vi ett lag? Og tar vi et felles ansvar for at laget leverer, *sammen*?

Innledning

Del 1 av plan for kvalitet gjelder for alle ansatte i etatene barnehage-, skole- og tjenester til barn- og familier. Den utdyper hvordan vi skal jobbe med å gjøre mål, verdier og prinsipper fra Oppvekstplanen felles, og skal være førende for arbeidet som gjøres i alle de tre etatene, inkludert leder- og stabsnivå.

De fire prinsippene i Oppvekstplanen; helhet og sammenheng, kompetanse og profesjonalitet*, medvirkning og inkludering og aktiv støtte og oppfølging anses som sentrale for å lykkes med målet om en god oppvekst for alle barn. De er på mange måter retningsgivende for hva som skal til for å utvikle og opprettholde kvalitet, og skal derfor være gjennomgående for alt arbeid i oppvekstsektoren.

For at prinsippene skal bli virksomme må vi jobbe med å operasjonalisere dem, og sikre en felles forståelse av hva de betyr for oss, hver for oss og sammen. Det er arbeidet med dette som belyses i denne fellesdelen.

Et felles arbeid med disse fire prinsippene i hele seksjonen, står ikke i motsetning til å utvikle og opprettholde god kvalitet i enkelttjenestene. Kvalitet i helheten, er betinget av kvalitet i de enkelte delene. Men kvalitetsarbeidet i den enkelte etat og virksomhet må i større grad ses i sammenheng. Det er nødvendig dersom vi skal innfri målene i Oppvekstplanen og i et langsiktig perspektiv bidra til en bærekraftig samfunnsutvikling.

**I arbeidet med Kvalitetsplanene er punktet endret fra «kvalitet og kompetanse» til «kompetanse og profesjonalitet». Dette for at kvalitetsbegrepet nå brukes overordnet.*

Felles forståelse som forutsetning for å utvikle kvalitet

Dersom de statlige styringssignalene skal bidra til helhet og sammenheng i praksis må det gjøres en aktiv samordning og lokal tilpasning. I det videre arbeidet anses det derfor som avgjørende å etablere en felles forståelse for det helhetlige oppdraget oppveksttjenestene skal ivareta, og at dette oppdraget består av mer enn summen av de enkelttjenestene vi leverer i dag.

Dersom vi skal lykkes i å etablere en slik felles forståelse er det nødvendig å starte med et felles verdiarbeid. Vi kan anta at arbeidet med et felles verdigrunnlag også vil føre til mer kunnskap om hverandres tjenester og samfunnsoppdrag.

Dette igjen vil bidra til en økt forståelse av at alle ansatte både har et avgrenset, og overordnet oppdrag i barns oppvekst.

En felles forståelse av et felles oppdrag er nødvendig for at hver enkelt ansatt skal finne mening i en kollektiv utvikling. Ansvar for å holde fast i, og kommunisere denne sammenhengen og dermed operasjonalisere planene er det hele seksjonens ledergruppe (fra direktør til avdelingsledernivå) med tilliggende stab som har hovedansvar for.

Felles verdigrunnlag som forutsetning for å utvikle kvalitet

Innenfor fagområdet som omhandler barn og foreldre har det skjedd store endringer de siste 10-15 årene. Barnekonvensjonen representerte et paradigmeskifte i synet på barn som rettighetssubjekt. I barnekonvensjonen fremheves barnet som selvstendig rettighetshaver, og barnet settes i sentrum på en rekke områder og i mange relasjoner. Også foreldres posisjon har endret seg og forholdet mellom barn/foreldre og offentlig myndigheter er i større grad preget av likeverd enn tidligere. I dette perspektivet står både barn og foreldres medvirkning og ressurser særlig sentralt.

Verden vi lever i er i stadig endring og blir stadig mer kompleks. Vi stilles daglig overfor en mengde problemstillinger som krever mye av oss som ledere, ansatte og fagpersoner fordi fag og retningslinjer ikke er absolutte. En måte å jobbe med kvalitet i skjønnsmessige vurderinger og beslutninger er å forholde seg aktivt til et felles verdigrunnlag.

Et felles verdigrunnlag for utdanning og oppvekst må springe ut fra det verdigrunnlaget som allerede finnes i statlige føringer innenfor fagområdene vi forvalter, og de lokale planene som er vedtatt.

Arbeidet med et felles verdisyn har som mål at de verdiene som ligger til grunn for seksjonens arbeid skal være synlig i en felles, verdipreget praksis. I store og små beslutninger skal det være synlig hvilket verdisyn som ligger til grunn. I denne planperioden er det prioritert å jobbe med hva slags menneskesyn som skal prege oss i møte med barn og foreldre, og hva det innebærer å være en profesjonelle lagarbeider.

MENNESKESYN

Vårt grunnleggende menneskesyn preger hvem vi er i møte med andre, både barn og

foreldre. Det preger også synet på hva og hvordan vi tenker om læring, endring og utvikling.

Innenfor barnehage, skole og barne- og familietjenester ligger det til grunn at alle mennesker er like mye verdt, uavhengig av hva som ellers skiller oss. Dette beskriver et menneskesyn som er preget av respekt, menneskeverd og fokus på ressurser, muligheter og utvikling.

Vi kan alle oppleve at vi skiller oss ut og kjenner oss annerledes. Derfor er vi avhengige av at ulikheter anerkjennes og verdsettes.

Overordnet del av læreplanen, kapittel 1.1: Menneskeverdet

Oppveksttjenestene skal ha barnets beste som det fremste fokuset for arbeidet. Det kan høres enkelt ut, men for at «barnets beste» skal gi oss retning i kvalitetsarbeidet må vi ha en felles verdiplattform som rettleder oss i de skjønnsmessige vurderingene. I tillegg krever det at vi tør, kan og prioriterer å reflektere over egen praksis og om denne er i tråd med verdiene. For er barnets beste en gitt størrelse? Hvem vet best hva som er barnets beste? Kan ett barns beste komme i konflikt med andre barns beste? Disse og flere andre problemstillinger må vi reflektere over i fellesskap for å utvikle en felles, verdipreget praksis.

Det er også en del av vårt grunnleggende menneskesyn at barn lærer og utvikler seg i samspill med andre. Det er derfor en viktig del av en god oppvekst at alle barn er en del av et inkluderende barnehage- og skolemiljø. I prinsippene i Oppvekstplanen sier vi at det handler om respekt, mangfold og likeverd og om å utnytte det ressursene

og de mulighetene hver enkelt har. Også her er det viktige spørsmål og problemstillinger som må drøftes. Hva betyr det egentlig at alle barn er en del av et inkluderende miljø? Hva betyr det å være inkludert? Hvem er alle barn? Hvem setter premissene for hva som skal til for å være inkludert?

Den samme respekten, menneskeverdet og fokus på ressurser og muligheter som skal prege oss i møte med barn, skal vi også møte foreldre med. Foreldre og foresatte har hovedansvaret for barnets oppdragelse og utvikling. De er barnas og ungdommens viktigste omsorgspersoner og har kunnskap som er nødvendig for å sikre god læring og utvikling på alle arenaer. Det betyr at alle ansatte har et stort ansvar for å etablere, utvikle og opprettholde et godt samarbeid, selv når det kan være vanskelig.

DEN PROFESJONELLE LAGARBEIDEREN

Verdigrunnet som er beskrevet over er ikke valgfritt, og som ansatt har man et individuelt ansvar for at egen praksis er i tråd med disse verdiene.

Å være profesjonell handler om å ta ansvar for hvem man er i møte med barn, ungdommer og familier. Å være profesjonell handler også om å være en god kollega, både innenfor og utenfor egen virksomhet og etat. En god kollega er en som støtter, er nysgjerrig, men som også utfordrer, på en slik måte at både organisasjonen og individene er i utvikling. Dette henger tett sammen med kommunens overordnede verdier MERK (modig, engasjert, romslig og kompetent), men også på det ovennevnte menneskesynet. Vi stiller ikke kritiske spørsmål til en kollega for å finne feil, men for å ta et felles ansvar for å utvikle god praksis.

Alle ansatte har et kollektivt ansvar for å bidra til at seksjonen, etatene og virksomhetenes praksis totalt sett også er i tråd med disse verdiene. I det profesjonelle lagarbeidet anerkjennes det at de beste løsningene finnes i fellesskap med barn og foreldre, og på tvers av virksomheter, etater og profesjonsgrenser.

Lærende organisasjon som forutsetning for å utvikle kvalitet

Fredrikstad kommune skal være en endringsdyktig og lærende organisasjon. Det betyr at vi evner å møte kravene til omstilling og endring på gode måter, og lærer og utvikler oss samspill med det samfunnet vi er en del av. «Vi er en endringsdyktig og lærende organisasjon blant annet når vi jobber systematisk for å lære av våre erfaringer, dele lærdommen og bruke den til å løse framtidige utfordringer og vi viser endringsvilje, endringsevne og gjennomføringskraft» (Arbeidsgiverstrategi fram mot 2030).

Kontinuerlig læring kan være utfordrende, men er samtidig nødvendig for å møte kravene i morgendagens samfunn. Verden rundt oss er omskiftelig og kompleks, det stiller nye krav til organisasjonen for å kunne utvikle og opprettholde kvalitet over tid. Vi vil oftere komme opp i situasjoner

som krever at vi finner nye løsninger. Dersom disse nye løsningene skal ha høy kvalitet må vi ha en arbeidsmetodikk som preges av felles stillingtagen, felles målsetting, tiltak og beslutninger må følges opp over tid, og det må evalueres om de virker etter hensikten.

I dette perspektivet er det viktig at vi er modige, og tør å gjøre feil, og at vi har tid til å reflektere over hva som skjedde og finne nye løsninger. For å sikre at denne læringen bidrar til kvalitet, er det viktig at læringen ikke bare skjer hos enkeltindivider, men overføres til team, virksomhet, etat og seksjon. I denne planperioden skal vi ha fokus på å jobbe målrettet og systematisk med å utvikle hele seksjonen som en lærende organisasjon.

Kvalitet i barnehagen

Innledning

Å bidra til at alle barn får en god start, er den viktigste investeringen vi kan gjøre som samfunn. Barnehagen er det første og frivillige steget i et helhetlig utdanningsløp og legger grunnlag for videre utvikling, læring, dannelse og demokratisk deltakelse. God kvalitet i barnehagen er en forutsetning for at barn skal få en god start og gode muligheter videre i livet.

FØRINGER

[Formålsparagrafen i barnehageloven](#) er verdigrunnlaget for barnehagen, solid forankret i barnekonvensjonen og menneskerettighetene. Føringer for innholdet og kvaliteten i barnehagen er gitt gjennom barnehageloven og forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver. Fredrikstad som kommune er ansvarlig for å oppfylle retten til barnehageplass for sine innbyggere. Barnehagetilbudet må ha den kvaliteten, det innholdet og omfanget som etterspørres og som lokale forhold tilsier, innenfor rammen av regelverket. Kommunen oppfylder retten til plass ved å tilby barnehageplasser i egne kommunale barnehager eller gjennom å gi tilskudd til godkjente private barnehager.

Kommunedelplan oppvekst 2021-2032, sammen med nasjonale rammene legger føringer for prioriterte utviklingsområder i kommunale barnehager de neste fire årene. Private barnehager forholder seg til nasjonale rammer, og kan velge å støtte seg til kommunale planer.

HENSIKT MED PLANEN

Plan for kvalitet i barnehagen skal støtte lærere i barnehagen, virksomhetsledere, øvrige ansatte i barnehagen og barnehageeier i sitt arbeid med å videreutvikle praksisen i barnehagene - til barnas beste. Planen danner grunnlag for virksomhetsplaner ute i den enkelte barnehage. Slik sett skal den være et verktøy for å utvikle felles forståelse av

styringssignaler fra nasjonalt og kommunalt nivå, men også skape et handlingsrom for å ivareta den enkelte virksomhets egenart. Barnehageeier er ansvarlig for at barn i barnehagen får en god start på et livslangt læringsløp og at det jobbes målrettet med å utvikle barnehagetilbudet.

KVALITET I BARNEHAGEN

Kvalitet i barnehagen handler om barnets opplevelse her og nå, og om hvordan barnehagen bidrar til å gi barn opplevelser og gode erfaringer. Kvalitet i barnehagen handler også om de ansattes kompetanse og ledelse. Organiseringen av hverdagen må gi barnehageansatte tid og rom med barna, og tid og rom til kvalitetsutvikling. Barnehagen er en del av «laget rundt barnet», og et tett og godt samarbeid med foreldre er viktig for kvaliteten.

Sektormålene, barnehageloven og forskrift om rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver gir rammene for hva som er kvalitet i barnehagen.

Kvalitetsarbeid handler om å oppfylle disse målene.

Sektormålene har betydning for prioriteringer og mål for kvalitetsarbeidet i barnehagene. Disse målene er politisk bestemt og står i statsbudsjettet:

- Alle har et godt og inkluderende leke- og læringsmiljø
- Barn som har behov for det, får hjelp tidlig slik at alle får utviklet sitt potensial
- De ansatte i kunnskapssektoren har høy kompetanse
- Alle har tilgang til relevante tilbud av høy kvalitet

Barnehagens verdigrunnlag, formål og innhold

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling, jf. barnehageloven §1.

Formålsparagrafen fremhever viktigheten av et sentralt samarbeid mellom hjem og barnehage, hvor man i fellesskap skal bidra til barns trivsel og utvikling. Barnehagen er ansvarlig for å legge til rette for foreldresamarbeidet.

Samarbeidet skal alltid ha barnets beste som mål, og foreldres rett til medvirkning skal ivaretas av barnehagen. I den sammenheng er det viktig at barnehagen anerkjenner foreldre som ressurs, og at foreldre blir møtt på en slik måte at de opplever å bli sett, hørt og inkludert. Foreldresamarbeid er sentralt for kvaliteten i barnehagen, da det er av stor betydning for barnets opplevelse av barnehagetilbudet.

Samfunnsmandatet til barnehagen er tydelig, og stiller krav til ansattes kompetanse. Ansatte skal praktisere verdiene i formålsparagrafen (barnehageloven § 1) i sitt daglige samspill med barna, og i foreldresamarbeidet.

Forskrift om rammeplan omhandler barnehagens innhold og oppgaver med bakgrunn i formålsparagrafen. Barndommens egenverdi løftes fram, og understreker at barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. I tillegg er demokrati, mangfold og respekt, likestilling og likeverd, bærekraftig utvikling og livsmestring og helse grunnleggende verdier som skal prege alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Rammeplanen uttrykker et syn på barnet som subjekt, og som aktivt deltakende i sin egen utviklings- og læringsprosess.

HELHETLIG LÆRINGSSYN

Et helhetlig læringssyn i barnehagen innebærer at grunnlaget for barns allsidige utvikling skal skje gjennom omsorg, lek, læring og danning. Barns lek, læring og

utvikling påvirkes av omgivelsene barna befinner seg i. Det er de voksne i barnehagen har ansvaret for å skape et godt helhetlig omsorgs- leke- og læringsmiljø.

Prioriterte utviklingsområder

Denne planen beskriver to prioriterte utviklingsområder i barnehagen for de neste fire årene. Områdene er beskrevet inn mot målområdene i Oppvekstplanen, og viser hvordan vi vil ha det i våre barnehager og hvordan vi gjør det når det jobbes mot målene. Områdene er valgt med bakgrunn i nåtidsbildet for barnehagesektoren som skissert ovenfor, og etter medvirkning i planarbeidet med arbeidsgruppe bestående av virksomhetsledere fra kommunale og private barnehager samt tillitsvalgte. Fagstab barnehage og politikere har bidratt med innspill i planprosessen. De prioriterte områdene er også i tråd med statlige styringssignaler og relevant forskning fra barnehagefeltet.

De to prioriterte utviklingsområdene er:

- Trygt og godt barnehagemiljø
- Kompetanse

BARNEHAGENS PSYKOSOSIALE MILJØ

Et trygt og godt barnehagemiljø er vesentlig for å fremme barnas trivsel, læring, utvikling og helse. 1.januar 2021 fikk barnehagene et nytt regelverk for barnehagemiljøet. Innføring av nytt kapittel i barnehagehageloven, kapittel 8 psykososialt barnehagemiljø, skal gjennom strengere og tydeligere regler sikre at alle barn har det trygt og godt i barnehagen. Endringen i lovverket flytter oppmerksomheten fra mobbing og krenkelser til å omfatte barnets helhetlige opplevelse av trygghet og trivsel.

Barnehagene fikk med dette innført aktivitetsplikt som har fire delplikter:

- Følge med - gjelder alle som arbeider i barnehagen
- Melde ifra - varsle virksomhetsleder/styrer som blir

ansvarlig for å følge opp og behandle saken

- Undersøke - ved mistanke/kjennskap til at barn ikke har det trygt må saken undersøkes
- Sette inn tiltak og evaluere - finne egnede og faglige tiltak, i samarbeid med foreldre

Inkluderende læringsmiljø

Tidlig innsats og inkluderende fellesskap er avgjørende for å sikre at alle barn og unge kan nå sine drømmer og ambisjoner. Ansatte med god kompetanse og nære relasjoner til barn i barnehagen og elever i skolen er avgjørende for et inkluderende og godt utdanningsløp for alle¹. Alle barn er forskjellige og skal få den støtten og tryggheten de trenger for å utvikle sin identitet og være del av fellesskapet i barnehagen. I en barnehagehverdag er kulturelt og språklig mangfold en naturlig del, og barnehagen skal synliggjøre, verdsette og fremme mangfold og gjensidig respekt.

Barnehagen, skolen og SFO må være i stand til å ivareta og inkludere alle barn.

Alt kan ikke forebygges; det vil til enhver tid være barn som har ulike utfordringer. Arbeid med å skape et miljø der alle inkluderes og opplever fellesskap og mestring, vil kunne forebygge at problemer utvikler seg, eller at de blir større enn nødvendig.

Meld. St. 6, 2019-2020

Ansatte i barnehagen skal jobbe aktivt for å fremme tidlig innsats gjennom etablering

¹ Meld. St. 6, 2019-2020

av trygge relasjoner, skape inkluderende læringsmiljø og danne gode overganger.

Tidlig innsats i barnehagen legger grunnlaget for barns livslange læring og betyr et pedagogisk tilbud av god kvalitet, fra tidlig småbarnsalder. Barnehagen skal med dette arbeide for å forebygge utfordringer, og igangsette tiltak når utfordringer avdekkes. Tiltak kan være å tilrettelegge innenfor det ordinære tilbudet og/eller ved å sette inn særskilte tiltak (Meld. St. 6, 2019-2020).

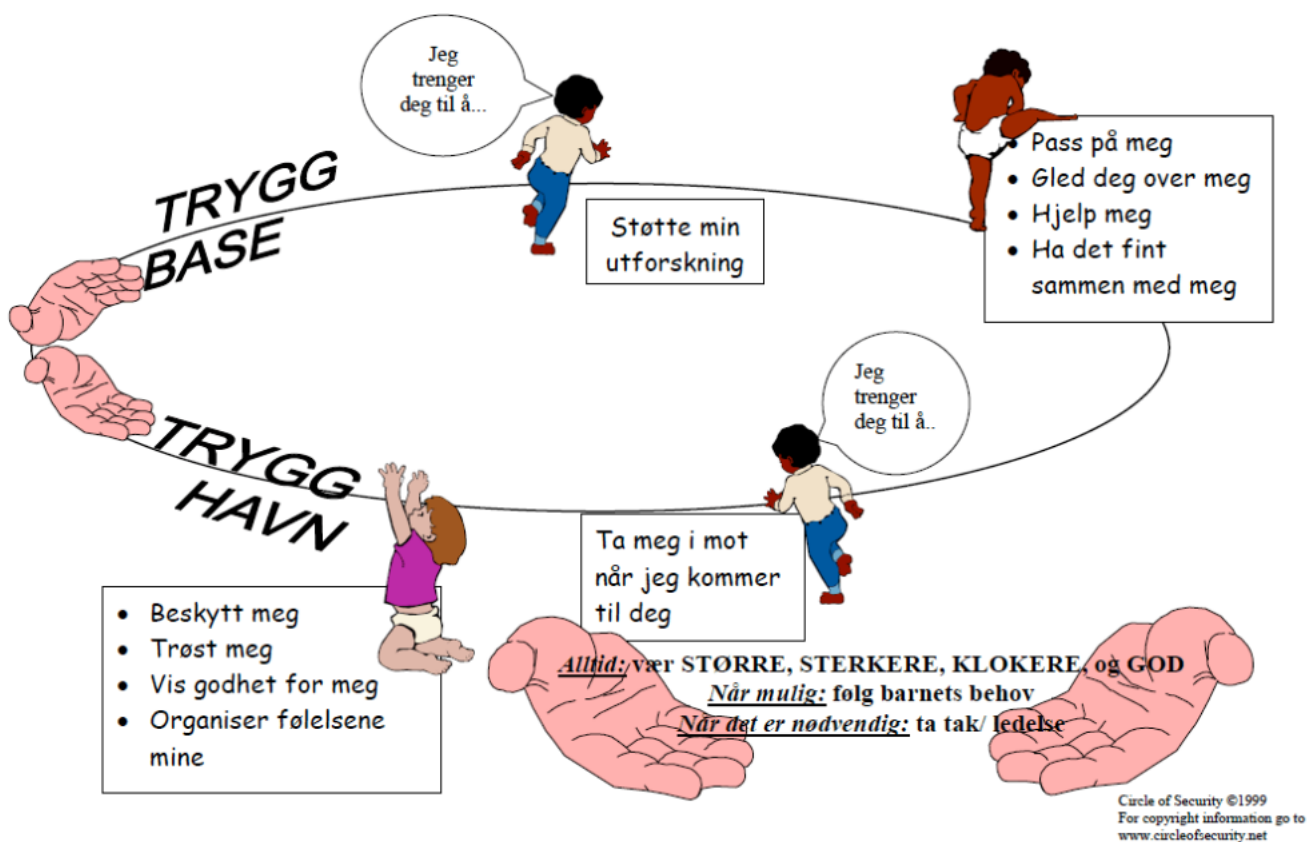
Voksnes ansvar for relasjonell kvalitet

Forholdet mellom barn og voksne er asymmetrisk. Dette stiller store krav til hvordan voksne forvalter sin rolle. Den voksne har ansvar for kvaliteten på relasjonen og innholdet i den, samt forstå og ivareta barns ulike behov.

Dette krever voksne som er «*Større, sterkere, klokere og gode*»². Disse fire elementene bør balanseres.

Å være *større* betyr at man er mer erfaren enn barnet. At man er *sterkere* betyr at man som voksen holder fast ved noe. *Kloketen* ligger i at den voksne ser bak barnets umiddelbare ønsker, og forstår hva barnet har behov for. Samtidig skal den voksnes *godhet* være til stede i alt man gjør overfor barnet.

Trygghetssirkelen illustrert viser til hvordan ansatte i barnehagene, som ansvarlige for relasjonell kvaliteten, skal fungere som barnets trygge base for utforskning og læring.

² Brandtzæg, I, Torsteinson, S. og Øiestad, G. 2013.

KOMPETANSE

Kvaliteten på barnehagetilbud er avhengig av ansattes kompetanse, og ledelse av det faglige arbeidet. Et profesjonelt læringsfellesskap preges av kontinuerlig kompetanseutvikling med gode vilkår for både endrings- og utviklingsarbeid. Bred involvering av hele personalgruppen i refleksjons- og læringsprosesser kan ses som kjennetegn på en barnehage som jobber systematisk med kvalitetsutvikling.

I barnehagen som en lærende organisasjon skal personalet sammen reflektere rundt både faglige og etiske problemstillinger, dele ny kunnskap og være tydelige rollemodeller. Hele personalgruppen skal ivareta relasjoner mellom barna i grupper, mellom barn og personalet og mellom personalet og foreldre.

Personalets kompetanse er den viktigste enkeltfaktoren for at barn skal kunne trives og utvikle seg i barnehagen. Kunnskap om barnegruppens og enkeltbarns trivsel og allsidige utvikling, er viktig for å gi alle barn et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. Forløpende observasjon av barnets trivsel og utvikling, med utgangspunkt i individuelle forutsetninger og kunnskap om barns utvikling og behov, er av betydning og nødvendig for å kunne gi det enkelte barn og barnehagegruppen som helhet et tilbud av god kvalitet.

Barnehageeier er ansvarlig for at personalet i barnehagen har nødvendig og rett kompetanse, og det er virksomhetsleder/styrer som skal sørge for at kompetansen tas i bruk - rettet mot barnehagens kjerneoppgaver.

Barnehagebasert kompetanseutvikling er utviklingsarbeid som involverer hele personalet, og som skjer i den enkelte barnehage.

Kompetansehevingstiltak som gjennomføres i Fredrikstad gjennom Regional ordning for kompetanseutvikling (ReKomp) og kompetanseløftet presenteres i den årlige kvalitetsmeldingen for barnehager.

Kompetanseløftet som tilskuddsordning skal være et varig kompetanseløft på det spesialpedagogiske feltet, og skal bidra til at alle kommuner og fylkeskommuner har tilstrekkelig kompetanse tett på barna og elevene for å kunne forebygge, fange opp og gi et inkluderende og tilpasset pedagogisk tilbud til alle, inkludert barn og elever med behov for særskilt tilrettelegging.

Tiltak for måloppnåelse

Barn og unge har en oppvekst som fremmer helse og reduserer sosial ulikhet	
Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
<p>Alle barn opplever å være del av et inkluderende fellesskap i barnehagen og å ha et trygt og godt barnehagemiljø</p> <p>Alle barn i barnehagen opplever mestring, lek og lærelyst</p>	<ul style="list-style-type: none">○ I vår barnehage legger vi til rette for samarbeid og inkluderende lek- og læringsmiljø gjennom hverdagsaktiviteter.○ I vår barnehage jobber vi aktivt med målsettinger og forpliktelser knyttet til trygt og godt barnehagemiljø.○ I vår barnehage har vi oversikt over barnas utgangspunkt og utvikling, og vi varierer og tilpasser våre aktiviteter og metodikk til den enkelte.○ I vår barnehage sikrer vi at alle ansatte forstår og benytter tilgjengelig informasjon om enkeltbarn og barnegruppens utgangspunkt og utvikling. Vi sikrer at ansatte benytter sin kunnskap i samarbeid med øvrige ansatte, i barnehagen, på sin avdeling og i tverrfaglig samarbeid.○ I vår barnehage legger vi til rette for at ansatte sammen utvider og bruker sin verktøykasse av aktiviteter og metodikk.

Barn og unge har kompetanse og ferdigheter til å møte morgendagens samfunn

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
<p>Alle barn opplever å møte ansatte som har god faglig og relasjonell kompetanse, og som aktivt benytter kompetansen til å utvikle og opprettholde et trygt og godt barnehagemiljø</p>	<ul style="list-style-type: none">○ I vår barnehage bruker vi vår kompetanse i samspill med barn, foreldre, øvrige ansatte og i tverrfaglig samarbeid.○ Vårt fokus er at vi er en del av «laget rundt barnet», og vi deler erfaringer for å utvikle vår profesjonsfaglige kompetanse.○ Vår barnehage er et profesjonelt læringsfellesskap. Vi sikrer at alle ansatte jobber systematisk og utviklingsrettet med å skape samt opprettholde et trygt og godt barnehagemiljø.

Foreldre gir barn og unge en trygg og god oppvekst

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Alle ansatte møter foreldre som en ressurs, og bidrar aktivt til et godt samarbeid med hjemmet samt støtter og styrker foreldre i foreldrerollen	<ul style="list-style-type: none">○ I vår barnehage ser vi foreldre som ressurs gjennom å lytte og gi anerkjennelse i hverdagen. Vi gir foreldre informasjon om hvordan barnets hverdag har vært, og tar imot innspill og tilbakemeldinger på en konstruktiv måte.○ I vår barnehagen utveksler ansatte og foreldre informasjon om barnets utvikling, trivsel, erfaringer, læring og helse.○ I vår barnehage kommuniserer vi tydelige forventninger til foreldrene.○ I vår barnehage benytter vi aktivt foreldrekompasset som foreldrestøttende program i hverdagen, og i organiserte fora som foreldremøter.

Barn, unge og familier med særlige utfordringer får koordinert støtte og oppfølging

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Alle barn og familier med behov for koordinert støtte og oppfølging opplever at de får de tjenestene og støtten de skal ha, og at tiltakene legges til arenaer der barnet er.	<ul style="list-style-type: none">○ I vår barnehage iverksetter vi kunnskapsbaserte tiltak, og har en praksis som bidrar til at barnet med sin familie får rett hjelp til rett tid.○ I vår barnehage har vi et anerkjennende og aktivt foreldresamarbeid, slik at samtykke innhentes tidligst mulig for å etablere et godt samarbeid med ulike tjenester - til barnets beste.

Støtte, styre og følge opp

Barnehageeier er ansvarlig for kvalitet og kompetanse i sin(e) barnehage(er) for å gi barna et godt tilbud. Arbeid med kvalitet er en kontinuerlig læringsprosess, hvor barnehagene jobber systematisk med å sette seg mål og legge planer. Arbeidet krever involvering og dialog, både i egen virksomhet og med andre aktører. Det krever også at de profesjonelle læringsfellesskapene stadig utvikles med bedre kvalitet.

Fredrikstad kommune er eier for de kommunale barnehagene. De inngår i det kommunale systemet, både administrativt og politisk. De kommunale eierne må derfor, i tillegg til de nasjonale føringene, også følge opp kommunens politiske føringer for barnehagene sine.

For private eierne er ikke eierskapet avgrenset av kommune og/eller fylkesgrenser. Uavhengig av om du eier en enkeltstående barnehage eller eier en kjede, så inngår de ikke i det kommunale systemet, verken administrativ eller politisk. Private eiere trenger ikke å følge lokale politiske føringer, kun de nasjonale føringene. Det vil si at de ikke rapporterer til kommunens administrative og politisk ledelse. Private barnehager kan velge å støtte seg til denne temaplanen, som skriver fram prioriteringer i planperioden som er i tråd med nasjonale sektormål.

Kommunen er lokal barnehagemyndighet for alle barnehagene i kommunen. Gjennom veiledning og tilsyn påser barnehagemyndigheten barnehageeiers regelverketterlevelse. Både veiledning, tilsyn og godkjenning er en viktig del av kommunens arbeid for å sikre barnehager med høy kvalitet. Kommunen likebehandler kommunale og private barnehager når den utfører oppgaver som barnehagemyndighet. I tillegg har kommunen ansvar for ivaretagelse av innbyggernes behov for tjenester, og skal

I lys av endringer i barnehagesektoren de siste årene, peker regjeringen på behovet for revidering og videreutvikling av nasjonale virkemidler for det systematiske arbeidet med kvalitetsutvikling på tre områder:

- *Felles kunnskapsgrunnlag om barnehagen*
- *Støtte til gode prosesser lokalt for å vurdere tilstanden i sektoren*
- *Gode verktøy og ressurser som kan støtte barnehageeiers og barnehagenes lokale arbeid med kvalitetsutvikling*

Barnehager mot 2030, KD, 06/2021

sørge for at barnehagene, uavhengig av eierskap, inngår i tverrfaglig samarbeid.

Kunnskapsdepartementet (KD) har utarbeidet en [strategi for barnehagekvalitet](#), hvor støtte og styring fremskrives som en forutsetning for å lykkes med kvalitetsarbeidet. Dette kan ikke utelukkende løses lokalt, men er også avhengig av nasjonale virkemidler for systematisk arbeid med kvalitetsutvikling.

SYSTEMER FOR KVALITETSOPPFØLGING

De tre etatene i seksjon utdanning og oppvekst skal ha fokus på kvalitet og utvikling der begreper skal være de samme og gjenkjennbare, selv om virksomhetene i de ulike etatene jobber ulikt for å nå felles måloppnåelse i Kommunedelplan oppvekst.

Kvalitetsoppfølging av etatene skal ha en systematikk og rød tråd.

Kvalitetsmeldingen er en rapportering på etatsnivå i seksjon utdanning og oppvekst, og som skal bidra til å vurdere om våre aktiviteter gir ønsket kvalitetsutvikling av

tjenestene. For etat barnehage innbefatter kvalitetsmeldingen resultat fra kommunale, og på noen områder private barnehager, i kommunen. Rapporteringen utføres av spesialkonsulenter i stab - seksjon utdanning og oppvekst. Det er viktig at stab har et bevisst og kunnskapsbasert forhold til kvalitet på barnehageområdet.

MÅL MED KVALITETSOPPFØLGING:

- Refleksjon, drøfting og videreutvikling av praksis i den enkelte barnehage
- Kvalitetsoppfølging gir seksjonen grunnlag for beslutninger, basert på dokumentert kunnskap om tilstanden lokalt
- Kvalitetsoppfølgingen skal danne grunnlag for lokalt utviklingsarbeid gjennom eiers tilrettelegging for vurderinger og oppfølging av resultat

Å legge til rette for kvaliteten i barnehagehverdagen forutsetter innsats fra en rekke aktører på alle nivåer i sektoren.

Barnehager mot 2030, KD, 06/2021

Plan for kvalitet viser prioriterte utviklingsområder for barnehage de neste fire årene. Den enkelte barnehage tilpasser områdene til sin praksis, for ivaretagelse av den enkelte virksomhets egenart. Utvikling tar tid, og det er av betydning at barnehageeier, med virksomhetsleder/styrer, evner å holde fast i den retningen som er valgt og jobber målrettet. Kompetanseheving og deling av god praksis er sentralt for utvikling.

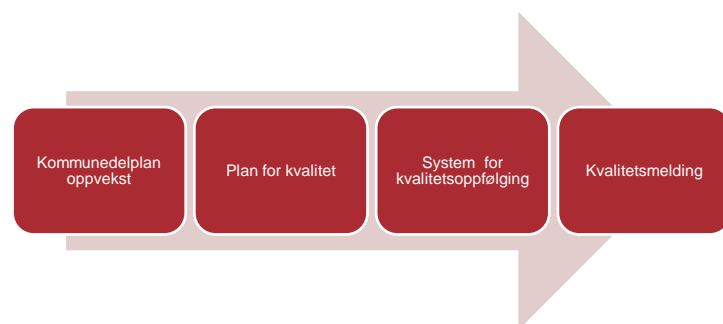
Kommunen som barnehageeier vil som en del av kvalitetsoppfølging av planen legge til rette for erfaringsdeling mellom virksomhetsledere/styrere.

For private barnehager er oppfølgingen hovedsakelig eiers ansvar, men Fredrikstad som barnehagekommune vil legge til rette for erfaringsutveksling på tvers av barnehagenes eierskap.

Oppsummert vil Plan for kvalitet i barnehagen blant annet følges opp gjennom:

- Kvalitetssystemet
- Fredrikstadkompasset - mål og resultatstyring
- Virksomhetsplaner og rapporter
- Ledersamtaler
- Virksomhetsledermøter
- Fagarena for kommunale og private barnehager
- Foreldreundersøkelsen
- Veiledning

Kvalitetsmelding, som årlig tilstandsrapport på barnehageområdet i Fredrikstad, blir et viktig kunnskapsgrunnlag for samlet vurdering av status på målområdene i Kommunedelplan oppvekst. Meldingen tar utgangspunkt i resultater som er samlet og oppdaget gjennom system for kvalitetsoppfølging. Slik sett vil kvalitetsmeldingen gi en indikator på eventuelle behov for justeringer av tiltak og aktiviteter i praksisfeltet, og på oppfølging, støtte og styring fra seksjonen.

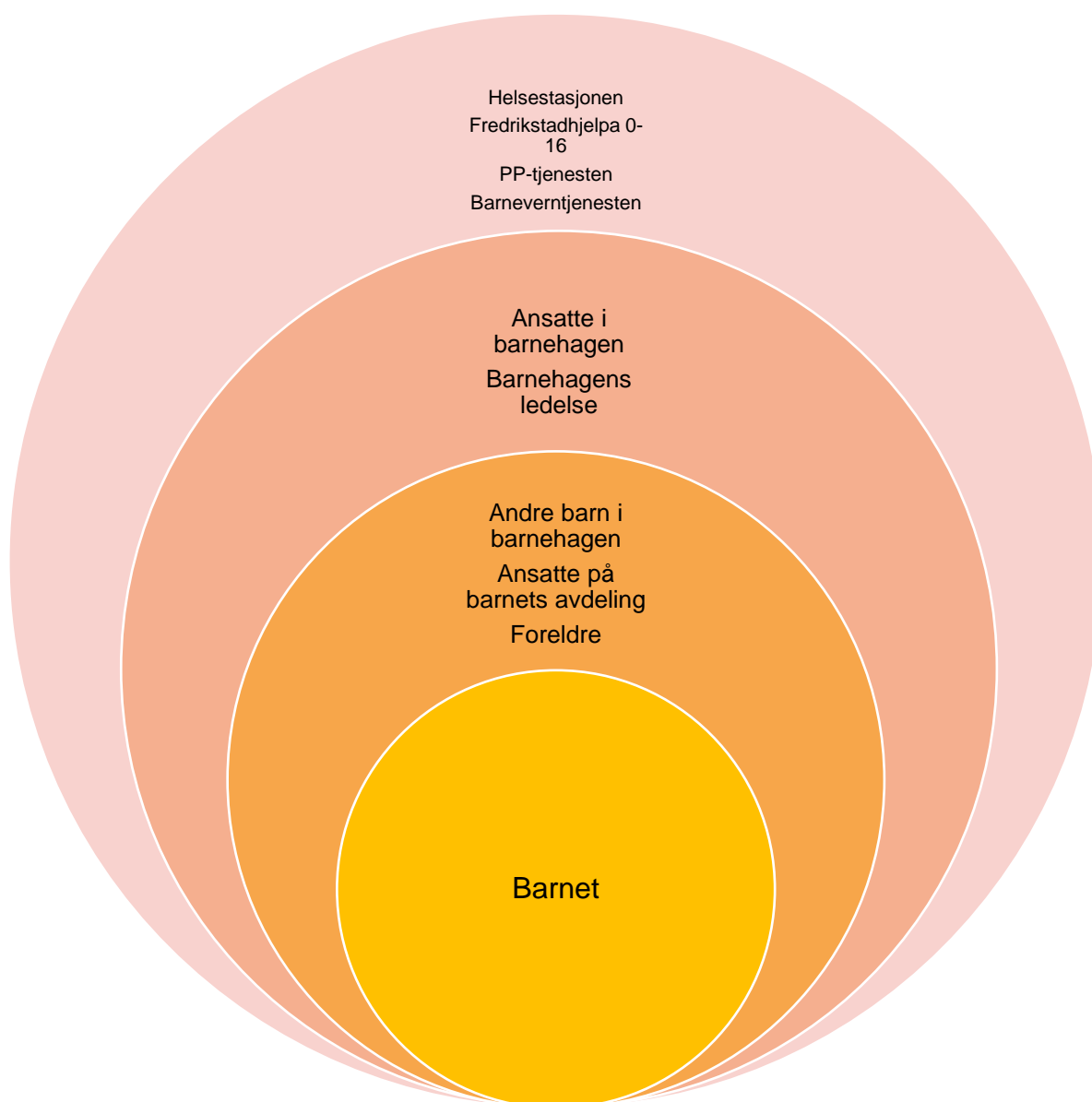
Illustrert sammenheng mellom plan for kvalitet og kvalitetsmelding.

1. Vedlegg: Laget rundt barnet

Barnehagen er en viktig arena for å forebygge, oppdage og følge opp ulike utfordringer som barn møter i hverdagen. Et godt lokalt støttesystem rundt barna og ansatte i barnehagen er viktig for å få til et inkluderende og tilpasset pedagogisk

tilbud. Ofte er det nødvendig med ulike fagkompetanse for å kunne gi et godt og helhetlig tilbud³.

Modellen viser til overlappende forbindelser mellom de ulike lagene for alle involverte i barnets hverdag i barnehagen:

³ «Laget rundt barnet» i Meld. St. 6 (2019–2020)

